

STRESZCZENIE

Ospa wietrzna, pomimo dostępności skutecznych szczepień, nadal pozostaje jedną z najczęstszych chorób zakaźnych wieku rozwojowego oraz aktualnym problemem w praktyce pediatrycznej. W Polsce co roku odnotowuje się do 200 tysięcy zachorowań na ospę wietrzną wśród dzieci i dorosłych. Pierwotne zakażenie VZV zazwyczaj przebiega łagodnie i ustępuje samoistnie, niekiedy może prowadzić do poważnych powikłań wymagających hospitalizacji.

Pandemia koronawirusa SARS-CoV-2 dotarła do Polski w marcu 2020 roku, obejmując także populację pediatryczną. Zauważalny wzrost liczby zakażeń SARS-CoV-2 u dzieci odnotowano podczas czwartej i piątej fali pandemii, które były spowodowane przez warianty Delta oraz Omikron. Ze względu na łagodny, w części przypadków bezobjawowy przebieg infekcji, większość rodziców nie miała wiedzy o przebyciu COVID-19 przez ich dzieci.

Okres pandemii COVID-19 wywarł istotny wpływ na epidemiologię oraz przebieg chorób zakaźnych u dzieci, w tym ospy wietrznej. Analiza danych dotyczących hospitalizacji dzieci z powodu powikłań ospy wietrznej od 1999 roku wskazuje na wyraźny wzrost liczby przypadków w ostatnich latach. Do roku 2017 średnio rocznie hospitalizowano około 40 pacjentów, natomiast po 2018 roku liczba ta wzrosła do 58. W 2023 roku 98 dzieci wymagało leczenia szpitalnego z powodu ospy wietrznej, co stanowi najwyższą liczbę w ciągu ostatnich 25 lat. Mediana długości pobytu w szpitalu pozostała niezmienna i wynosiła 5 dni zarówno przed 2017 rokiem, jak i w latach 2018–2023. Również wiek hospitalizowanych pacjentów nie uległ istotnej zmianie, z medianą wynoszącą 4 lata. W obu analizowanych okresach dominującą grupę stanowiły dzieci poniżej 5. roku życia, jednak ich odsetek wzrósł z 65% w latach 1999–2017 do 71% w okresie 2018–2023.

Zmienił się także profil powikłań towarzyszących ospie wietrznej. Do 2017 roku dominowały infekcje dróg oddechowych (30,1%), z czego 12,1% stanowiły zakażenia górnych dróg oddechowych, a 18% zapalenia płuc i oskrzeli. Drugą co do częstości grupą powikłań były bakteryjne zakażenia skóry (24,8%), a na trzecim miejscu znajdowały się objawy ze strony układu pokarmowego (18,6%). Od 2018 roku najczęściej diagnozowanym powikłaniem były bakteryjne zakażenia skóry, których częstość niemal się podwoiła, osiągając 47,9% przypadków. Infekcje dróg oddechowych występowały rzadziej - infekcje górnych dróg

oddechowych stanowiły 9,1%, natomiast zapalenia płuc i oskrzeli 13,4% wszystkich powikłań. Objawy ze strony przewodu pokarmowego obserwowano u 14,6% pacjentów. Częstość występowania powikłań hematologicznych pozostała na zbliżonym poziomie, wynosząc 9% przed 2017 rokiem i 10,6% w latach 2018-2023.

W okresie popandemicznym odnotowano wzrost liczby hospitalizacji z powodu ospy wietrznej powikłanej bakteryjnymi zakażeniami skóry, często przebiegającymi z uogólnioną reakcją zapalną. U 41,5% dzieci z bakteryjnymi zakażeniami w wymazach ze zmian skórnych stwierdzano obecność *Streptococcus pyogenes*. Zjawisko to koreluje z obserwowanym w Europie wzrostem liczby inwazyjnych zakażeń wywoływanych przez paciorkowce grupy A. W 2023 roku u naszych pacjentów z ospą wietrzną znacznie częściej diagnozowano bakteryjne zakażenia skóry, z ogólnoustrojową reakcją zapalną, posocznicą, zespołem wstrząsu toksycznego oraz martwiczym zapaleniem powięzi, nierzadko wymagającymi interwencji chirurgicznej.

Wydaje się, że rozpowszechnienie zasad higieny rąk, dezynfekcji powierzchni oraz ograniczenie kontaktów bezpośrednich w trakcie pandemii COVID-19 przyczyniły się do zmniejszenia liczby pacjentów z powikłaniami ze strony układu pokarmowego.

Powikłania ospy wietrznej dotyczyły najczęściej najmłodszej grupy dzieci z prawidłowo funkcjonującym układem odpornościowym. Wśród hospitalizowanych pacjentów nie odnotowano przypadków wcześniejszego szczepienia przeciw ospie wietrznej. Szczepienia ochronne pozostają najskuteczniejszą formą profilaktyki zarówno przed zachorowaniem na ospę wietrzną, jak i wystąpieniem związanych z nią powikłań.